

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen
verschijnt eens in de veertien dagen

KOMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Meerkkerk; Ds. H.C. van der Ent, Dordrecht-Centrum; Ds. R. Kok, Soest, Ds. H. van Leeuwen, Driebergen; Ds. D. Slagboom, Katwijk aan Zee; Ds. M.C. Tanis, Sliedrecht-Centrum; Ds. M. Vlietstra, Bunschoten; A. Beukers, Alphen a.d. Rijn en Joh. van der Lee, Alphen a.d. Rijn.

REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13,
4231 BP Meerkkerk. Telef. 01837-1357

ADMINISTRATIE

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d Rijn, tel. 01720 - 74202, postrek. 70.43.50, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen a/d Rijn.
Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 0,25 per mm. Bij kontrakt korting.

MEDITATIE

Vreest gijlieden niet!

Matth. 28:5.

Het Paasfeest begint op het kerkhof. Immers? daarheen brengt ons het paas-evangelie. Naar de hof van Jozef van Arimathea. Naar de grafspelonk, waarin het lichaam van Jezus na Zijn kruisdood gelegd is.

En daar, bij het graf van Jezus spannen alle machten samen om Jezus in de dood te houden. Hem, Die toch gezegd heeft: „Ik ben het Leven!”

De overpriesters en schriftgeleerden, de Joods-kerkelijke, zeer vrome wereld heeft het kerkelijk zegel aan het graf gehangen. En wie zou dat durven schenden? Jezus moet dood blijven! Pilatus, de vertegenwoordiger van de Romeinse wereldmacht heeft zijn soldaten afgestaan om de spelonk te bewaken: Jezus moet in het graf blijven! Zelfs de liefhebbers des Heeren, de discipelen en de vrouwen, de vertegenwoordigers van de nieuw-testamentische kerk, gaan in de vroege morgen naar het graf om het lichaam van Jezus te balsemen: Jezus moet in Zijn rust blijven! En achter de overpriesters en schriftgeleerden, achter de Romeinse wereldmacht, achter de discipelen en de vrouwen is de geweldhebber van de dood, is de duivel bezig met ingespannen krachten om Jezus in het graf te houden.

Maar het wordt Pasen! Het moest Pasen worden! Want Jezus heeft door hellediepten en sterven heen de dood uitgestorven. Het is volbracht. Aan Gods recht is voldaan. Gods deugden zijn verheerlijkt. Op Golgotha wordt genâ van waarheid blij ontmoet, de vrede met een kus van 't recht gegroet!

En nu moet het Pasen worden. God zendt Zijn engel, het kerkelijk zegel blijkt niets te betekenen, de steen wordt afgewenteld. Ook de wereldmacht kan niets beginnen: de soldaten vluchten in dodelijke angst. Het rijk van satan beeft op zijn grondvesten; het graf moet zijn prooi loslaten. De Vader wekt Zijn Zoon op uit de dood. Het is genoeg, helemaal genoeg, voor eeuwig genoeg! Ik ben bevredigd: de straf is betaald, de wet is vervuld, de schuld Mijns volks heb Ik uit Mijn boek gedaan, ook zie Ik geen van hunne zonden aan!

De Vader wekt Zijn Zoon op. De Zoon staat op door eigen kracht, want Hij is God, bekleed met macht. Als loon op Zijn arbeid wordt gegeven alle macht in hemel en op aarde. Zo leeft de Vorst altoos; zo leeft Hij eindeloos! Vreest! Ja vreest, wanneer u nog altijd volhardt in dwaze zelfhandhaving. Hoe lang nog? Hoe lang moet het dan zo voortgaan? Op weg naar de eeuwigheid, die zo dichtbij kan zijn. En nog onbekeerd. Met een open schuld. Onverzoend met God. Durft u nog verder? En dan een God. Die lust heeft in ons leven en niet in ons verderf. Een belovende God, Wiens beloften in Christus toch ja en amen zijn. En dan een volkomen Zaligmaker, een levende Christus, Die alles verworpen heeft wat een zondaar nodig heeft om getroost te leven en om zalig te sterven.

Vreest! Vreest 's Heeren macht en dient Zijn majesteit, juicht bevend op het gezicht van Zijn vermogen en..... kust de Zoon, valt Hem te voet, de Overwinnaar, Die Zijn vijanden doet vergaan! Hij roeit hen uit, die afhoereren en Hem de trotse nek toekeren! Vreest gijlieden niet!

Dat geldt in het paas-evangelie de vrouwen, de wenende Maria Magdalena, de discipelen. Door hun onbegrip en ongeloof hebben ze Jezus miskend als Profeet, als Priester, als Koning! De angst moest ook hen verteren. Maar voor hen geldt het: vreest gijlieden niet! Uw schuld is betaald, uw zonde verzoend. Christus is opgewekt ook om uw rechtvaardigmaking!

De Heere is waarlijk opgestaan en Hij is van Simon gezei, en van Maria Magdalena, en van de andere vrouwen, van de Emmaüs-gangers, van de discipelen zonder Thomas, van de discipelen met Thomas, van meer dan vijfhonderd broederen op eenmaal, van Jacobus. En ten laatste van allen is Hij ook van mij, als van een ontijdig geborene, gezien..... zegt Paulus.

Christus-Triumfator is gebleven de Goede Herder, Die de verstrooide schapen op Pasen verzamelt en tot het Paasfeest leidt: vreest gijlieden niet, vrees niet, vrede zij ulieden.....

Ook vandaag vindt Hij ze nog, die eenzaam wegvluchten voor de majesteit van de Paaskoning, hoewel zij de gekruiste Christus zoeken: het kan niet voor mij zijn; het is voor mij te groot. En toch: God des levens, ach, wanneer zal ik.....?

En toch, heilbegerige, onwaardige en toch zo verlangende, God-aanklevende: vreest gijlieden niet! Wie Hem zoekt als Kruiskoning, mag Hem vinden als Paasvorst! Vreest gijlieden niet, want ik weet dat gij zoekt Jezus.....

Wie zoekt, zal vinden!

ds. M. Vlietstra.

DE DORDTSE LEERREGELS

Het „BESLUIT”

Alhoewel wij onze verhandeling van de Dordtse Leerregels of „Vijf artikelen tegen de Remonstranten” hebben afgesloten, meenden we er goed aan te doen, nog te wijzen op het „BESLUIT”, hetwelk u kunt vinden: achter de Dordtse Leerregels, zoals u die beschreven vindt achter in uw psalmboekje of Bijbeltje.

Voor 't gemak willen we dat „Besluit” van onze Dordtse vaders hier voor u schrijven. Het is zo heel belangrijk, met name ook voor onze tijd, bij zo ontstellend toenemend verval, bijzonder aangaande de Goddelijke waarheden, in Gods Woord geopenbaard. We lezen dan aldus:

„En dit is de naakte, eenvoudige en oprechte verklaring van de rechtzinnige leer der vijf artikelen, die in Nederland in verschil zijn, en meteen de verwerping der dwalingen, waardoor de Nederlandse Kerken een tijdlang zijn beroerd geweest, welke verklaring en verwerping de Synode oordeelt uit het Woord Gods te zijn genomen en met de belijdenis der Gereformeerde Kerken overeen te stemmen; waaruit blijkt, dat degenen, denwelken zulks het minst betaamde, tegen alle waarheid, billijkheid en liefde hebben gehandeld, die het volk hebben willen wijsmaken: dat de leer der Gereformeerde Kerken van de praedestinatatie en de aanklevende hoofdstukken, door haar eigen aard en drijving de harten der mensen van alle godvruchtigheid en godsdienst afleidt; dat zij een oorkussen is voor het vlees en de duivel, en een burg des satans, waaruit hij alle mensen lagen legt, het merendeel van hen

Van de administratie

Toen we dit stukje schreven was het nog vóór de ontmoetingsdag, mogelijk dat het daardoor erg rustig was bij de administratie, toch konden nog 3 nieuwe abonnees worden geboekt en werd aan giften f 363,- ontvangen.

Voor de ontmoetingsdag werd al een gift van f 15,- ontvangen, de opbrengst van de dag zelf zal door ds. Blom worden ingevuld.

Zij bedroeg f 0000,00. Voor dit alles hartelijk dank. Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen aan den Rijn, tel. 01720-74202, giro 704350.

Van de Redactie

1. Om nog een en ander van de ontmoetingsdag van zaterdag j.l. te kunnen opnemen wordt dit een nummer van 6 pagina's.

2. Voor de school van Dundas en Hamilton ontving ik een gift van f 100,-. Via de kerk van Barendrecht kwam f 35,- binnen. Op de ontmoetingsdag was de bate voor de school wegens 198 verkochte preken van Ds. Van der Ent f 297,- en verder wegens giften, waaronder twee van f 100,-, in totaal f 393,-. Dit geeft samen een bedrag van f 690,-.

Voor alles hartelijk dank.

3. De volgende ontmoetingsdag komt D.V. weer in zicht. We hopen spoedig nadere gegevens te kunnen verstrekken.

B.

verwondt en velen van hen met de pijlen of der wanhoop of der zorgeloosheid dodelijk doorschiet; dat die leer God maakt een auteur der zonde, onrechtvaardig, een tyran en huichelaar, en dat zij niets anders is dan een vernieuwd Stoïcisme, Manicheïsme, Libertijnschap en Turkendom; dat zij de mensen vleselijk zorgeloos maakt, als zichzelf daardoor wijsmakende, dat het den uitverkorenen niet kan hinderen aan hun zaligheid, hoe zij ook leven, en zij daarom allerlei gruwelijke schelmstukken onbekommerd mogen bedrijven; dat het degenen die verworpen zijn, ter zaligheid niet kan baten, al ware het, dat zij ook al de werken der heiligen waarlijk mochten gedaan hebben; dat daarmede geleerd wordt, dat God door het blote en loutere goeddenken van Zijn wil, zonder enig opzicht of aanmerking van enige zonde, het grootste deel der wereld tot de eeuwige verdoemenis voorbeschikt en geschapen heeft; dat de verwerping op gelijke wijze de oorzaak is der ongelovigheid en goddeloosheid, gelijk de verkiezing is de fontein en oorzaak des geloofs en der goede werken; dat vele onnozele kinderens der gelovigen van de borsten der moeders afgerukt en tyranniglijk in het helse vuur geworpen, alzo dat hun noch het bloed van Christus baten kan, noch de Doop, noch het gebed der Kerken bij hun Doop', en wat dergelijke andere dingen nog veel meer zijn, die de Gereformeerde Kerken niet alleen niet bekennen, maar ook van ganser harte niet verfoeiing verwerpen.

Daarom, zo velen als er de Naam onzes Zaligmakers Jezus Christus godvruchtiglijk aanroepen, dien betuigt deze Synode van Dordrecht door de Naam des Heeren, dat zij van het geloof der Gereformeerde Kerken willen oordelen, niet uit lasteringen, die hier en daar uit zijn samengeraapt, ook niet uit private of bijzondere uitspraken van sommige, zo oude als nieuwe leeraren, die dikwijls ook te kwader trouw aangehaald, of

verdorven en in een verkeerden zin verdraaid worden; maar uit de openbare belijdenis der Kerken zelve, en uit deze verklaring der rechtzinnige leer, die met eendrachtige overeenstemming van allen en ieder lid der gehele Synode bevestigd is. Daarna vermaant dezelve Synode ook ernstiglijk de lasteraars, dat zij toezien wat zwaar oordeel Gods zij op zich laden, die tegen zovele Kerken en zo veler Kerken belijdenissen valse getuigenissen spreken, de consciëntie der zwakken beroeren, en bij velen de gemeenschap der ware gelovigen zoeken verdacht te maken.

Ten laatste vermaant deze Synode alle mededienaars in het Evangelie van Christus, dat zij zich in het verhandelen van deze leer, beide in scholen en kerken, godvruchtiglijk en godsdienstiglijk gedragen; dezelve zowel met de tong als met de pen tot Gods eer, heiligheid des levens en vertroosting der verslagen gemoederen richten; dat zij met de Schrift naar de regelmaat des geloofs niet alleen gevoelen, maar ook spreken; en eindelijk van al zulke wijzen van spreken zich onthouden, die de palen van de rechte zin der Heilige Schrift, ons voorgesteld, te buiten gaan, en die de dartelesofisten rechtvaardige oorzaak geven mochten, om de leer der Gereformeerde Kerken te beschimpen of ook te lasteren.

De Zone Gods, Jezus Christus, Die ter rechterhand Zijns Vaders zittende, de mensen gaven geeft, heilige ons in de waarheid; brenge diegenen, die verdwaald zijn, tot de waarheid; stoppe de lasteraars van de gezonde leer hun monden; en begiftige de getrouwe dienaars Zijns Woords met de Geest der wijsheid en des onderscheids, opdat al hun redenen mogen gedijen ter ere Gods en tot stichting der toehoorders. Amen."

Stelle de Heere deze genoemde ernstige zaken voor de Kerken van vandaag, en voor ons ieder persoonlijk, tot bezinning en zegen!

Dr.

v.L.

Na de ontmoetingsdag

Velen kwamen op 17 april j.l. naar Sliedrecht om de ontmoetingsdag mee te maken. Door een begrafenis in eigen gemeente konden we deze dag niet openen. Een deel van de middagsamenkomst hebben we nog kunnen meemaken. Hier zien we weer de werkelijkheid van het leven. Terwijl velen in het grote kerkgebouw van Sliedrecht-centrum bijeen waren, hielden we in eigen kerkgebouw een rouwdienst. Het had de Heere behaagd een man en vader op 57-jarige leeftijd uit het midden van zijn gezin en onze gemeente weg te nemen. En zo waren we geroepen de begrafenis te leiden. Dat grijpt altijd weer aan. Vergeet daarbij niet, dat we bijna 31 jaar geleden hun huwelijk mochten bevestigen en zij al die jaren in ons midden gewoond hebben. De weduwe zal dit wel lezen. Al jarenlang was de overledene abonnee op ons blad. De Heere moge haar en haar kinderen en kleinkinderen gedenken. We hadden nu geen gelegenheid om aantekeningen te maken en voor een volledig verslag in ons blad te zorgen. Er waren echter bezoekers en een bezoekerster zo vriendelijk om de aantekeningen die zij gemaakt hadden mij ter hand te stellen, waardoor we toch een en ander kunnen vermelden.

Ds. H.C. van der Ent opende de morgensamenkomst. Hij liet zingen Ps. 36:2 en 3, ging voor in gebed. Hij las Psalm 36 en sprak een kort openingswoord.

Na het zingen van Ps. 118:14 sprak Ds. A. van Heteren van Werkendam. Deze las Markus 16:1-8 en sprak over vs. 7a.

We hopen in het volgende nummer een samenvatting van zijn rede te kunnen opnemen.

Er werd vervolgens gezongen Ps. 103:5 en 7 en gecollecteerd.

Daarna was het woord aan Ds. L.W. van der Meij van Zaamslag, die Psalm 55:6-9 las en sprak over: Vliegen voor de storm. Een samenvatting van dit slotwoord is in dit nummer te vinden.

Ds. Van der Meij liet zingen Ps. 56:4-5 en eindigde deze morgensamenkomst met gebed. Daarmee was de pauze aangebroken, die op een nuttige wijze werd besteed.

Het was spoedig 2 uur. De middagsamenkomst begon. De kerk was intussen volgestroomd. We hebben zelf kunnen consta-

teren, dat er veel belangstelling voor deze ontmoetingsdag was.

Ds. Van der Ent beklom weer de kansel. Hij liet zingen Ps. 89:1 en 3, ging voor in gebed, las Openbaring 1:17-20 en sprak over vs. 18b. De samenvatting is in dit nummer te vinden.

We zongen Ps. 46:1, waarna Ds. Slagboom gelegenheid kreeg om zijn rede uit te spreken. Hij las Jesaja 30:3-15 en sprak over vs. 13, met als hoofdgedachte: De scheur in de muur. In het volgende nummer zal er naar we hopen een samenvatting van deze rede worden opgenomen.

Aan het einde van zijn rede liet Ds. Slagboom de 4 verzen van Ps. 91 zingen. Intussen werd er weer gecollecteerd. Later bleek dat de opbrengst van de beide collecten met ingekomen giften ongeveer f 11.150,- was, een aanzienlijk bedrag, wat bemoedigend is voor de voortzetting van de arbeid tot bewaring van het Pand ons toebetrouwd.

Ds. Tanis sprak een slotwoord. Hij bepaalde zijn gehoor bij Jesaja 66:2b, met als hoofdgedachte: Op Wien het oog? Uit de aantekeningen die we ontvingen nemen we het volgende over. God geeft Zijn zegen en dat is Gods gunst. We moeten aan elkaar blijven denken, vooral in het gebed, jongeren en ouderen. Het gebed voor elkaar is broodnodig. Toen Israël uit de ballingschap terug kwam waren velen tevreden met de herbouw van de stad en tempel en het brengen van offers. Daarmee is het echter niet klaar. Het is niet vanzelfsprekend, dat de Heere in de tempel woont, maar de Heere zal zien op de arme en verslagene en die voor Zijn Woord beeft. We moeten de Heere leren kennen in recht en in genade. De Heere werkt nog door Zijn Geest. Dan maakt Hij het wel.

We zingen Ps. 138:3. Ds. Tanis gaat voor in dankgebed. Daarna zingen we nog Ps. 138:4, waarna Ds. Tanis op de gebruikelijke wijze eindigt.

De ontmoetingsdag is weer ten einde. De bezoekers gaan heen, in alle richtingen van het land. Zij hebben veel goeds mogen horen. Aan het einde mogen we wel zeggen, dat de Heere het weer welgemaakt heeft. Hij moge ook verder overal voor velen Zijn Woord door Zijn Geest tot zegen stellen.

En als de Heere dat wil geven hopen we elkaar eind augustus a.s. in Kampen weer te mogen ontmoeten.

B.

N.B. De boekentafel trok veel belangstelling. Er werd veel gekocht. Ook een groot aantal exemplaren van het nieuwe boekje *De Kerk een wonder, ver over de honderd. Uit de opbrengst kwam f 650,-* ten goede van de zendingscommissie van Sliedrecht-centrum.

B.

Vliegen voor de storm

Psalm 55 spreekt van Davids verontrusting, van een smeekgebed uit heilige verlegenheid. Hij zoekt een uitweg, maar vindt er geen.

De inhoud van Psalm 55 doet sterk denken aan de geschiedenis van 2 Sam. 15. Absalom is onderweg om zijn vader David de regering te ontnemen. Absalom: De demokraat! „Och dat men mij ten rechter stelde in het land". Hij zou alleen die verongelijkt waren, recht doen. Een schone droom! Hij stal het hart van de mannen Israëls. Zelfs Davids vertrouwensman Achitofel, wordt in zijn kielzog meegezogen.

Het gerucht wordt verspreid dat vijanden op de been zijn om hem te omsingelen. David voelt dat het bittere ernst is. Hij is zwak en bang en zoekt, maar vindt geen uitweg. De drijvende wind (v. 9), de storm is opgestoken en waar moet hij heen? De vijanden kennen geen pardon. Gods volk noch de God van dat volk zal worden ontzien! Dat is in elk geval wel duidelijk.

Vrees en beving is hem overkomen zodat hij in zijn angst uitroept: „Och dat mij iemand vleugelen als ener duive gave, v. 7. Ik zou haasten dat ik ontkwame van de drijvende wind, van de storm, v. 9." Dat is Davids verontrusting!

Geen vreemde gewaarwording voor Gods levende kerk: Een uitweg zoeken en niet vinden. Het historische geloof kent deze verlegenheid niet. De historisch gelovige ziet altijd een uitweg en begrijpt zulke verontrusting niet, weet niet waar men zich

druk om maakt. Hij behoort tot de gerusten op de berg Sions. Abrahams zaad kan niets gebeuren.

In het Hebreeuws staat er letterlijk „Wie zal mij geven een vleugel van een duif". Een duif die op kan stijgen voor het roofgedierte en de stormwind die op komst is. Een duif is nu eenmaal geen adelaar, maar een zachtmoedige en schuwe vogel die geen kracht heeft in zichzelf tegenover zijn vijanden. Die de vlucht verkiest boven de strijd.

David heeft zich niet geschaamd om de duif gelukkiger te achten dan zichzelf. De duif, die de stormwind kan ontkomen door op te stijgen, heen te vliegen en neer te strijken in een veilige holte van het massieve rotsgebergte. Hij schaamt zich daarvoor niet. Hij komt eerlijk voor zijn verontrusting uit, heeft die aan de Heere bekendgemaakt. Wat nu het wonder is? Dat God hem die verontrusting niet kwalijk heeft genomen. Zijn verontrusting was begrijpelijk en geoorloofd. Een verontrusting die niet alleen voortkwam uit vrees voor zijn eigen leven maar ook voor het heil van de levende kerk in Israël. Hij beseftte dat hij ingesloten werd door vijanden die God noch Zijn volk zouden ontzien. Hij beseftte dat een stormwind op komst was die alles zou ontwortelen en meeslepen. „Och, dat mij iemand vleugelen als ener duive gave!"

Absalom in aantocht: Gelijke behandeling voor allen behalve recht voor Gods volk. Daarom blijft één ding over: Vliegen voor de storm, maar waarheen?

Het ware geloof echter worstelt en vindt een antwoord. Juich niet over mij, als ik gevallen ben, zal ik weer opstaan! In vers 17 lezen wij, „Mij aangaande: Ik zal tot God roepen, en de Heere zal mij verlossen". Wat is er gebeurd? De dichter heeft vleugels gekregen: Ge-loofsvleugels, gebedsvleugels! Dát is Davids kracht vanuit de zekerheid van het geloof, dat wel benauwd kan worden maar nooit kan stikken. Luther zegt: Wel zinken, nooit verdrinken!

Dat is omdat die Koning leeft, Christus Jezus, die nooit hun val gedogen zal. Want dat staat in de storm als een paal boven water: God zal in eeuwigheid niet toelaten dat de rechtvaardige wankelt, vs. 23. Dat heeft God bewezen in de Opstanding van de Zoon en zal dat bewijzen, in de volharding der heiligen.

De vliegende duif, die opstijgt naar de veilige ruimte van het rotsgebergte is het beeld van de levende Kerk. Die Kerk kent ook tijden van verontrusting maar weet een plaats te vinden waar zij veilig is, als er storm op komst is.

Wij geloven dat voor degenen die Christus zijn ingeplant door een waarachtig geloof, een bange tijd op handen is. Absalom is onderweg: Rechten voor iedereen behalve voor Gods Gezalfde Koning en de Zijnen! Wij willen eerlijk toegeven dat wij verontrust zijn. De Heere zal dat Zijn volk ook niet kwalijk nemen!

Wij weten dat ook vanuit christelijke kringen spottend over deze verontrusting wordt gesproken: Geen enkele reden toe! Waar maken die mensen van de „handhaving van de Gereformeerde beginselen" zich toch druk om. Dat zijn mensen die op de vlucht zijn voor de werkelijkheid. Zij hebben nu eenmaal geen oog voor de nieuwere „theologische ontdekkingen" van de moderne schriftexegeten. Zij lenen het oor niet aan een nieuwe samenleving die andere vragen stelt dan: hoe krijg ik een genadige God! Het zijn mensen die wegvliegen in een sombere ruimte van het massieve rotsgebergte van de aloude en beproefde Waarheid en verder Gods water maar over Gods akker laten lopen.

Zou het waar zijn? Is verontrusting, heen-vliegen voor de storm, een karakterkwes-tie? Goed voor zwaarmoedige mensen? Of is het ruimtevrees? Niet durven leven uit de ruimte van Kruis en Opstanding? Zou het een gevolg zijn van een prediking die de deur der genade altijd maar weer op een kiertje openzet, een konstante aanval doet op de vrijheid van de kinderen Gods? Zou het echt een aangeprete verontrusting zijn? Of zijn we geïnfecteerd door de boze geest van het „Ik-tijdperk", hebben we geen liefde meer voor onze medechristenen en de wereld waarin wij leven, waarin nog zovelen leven die het verschil tussen hun rechter- en linkerhand niet weten?

We zullen vanmorgen deze pogingen om de

verontrusting te verklaren maar laten voor wat ze zijn. Wij weten het zo langzamerhand wel.

Alleen op deze vraag willen we antwoord geven: Is Davids verontrusting geoorloofd? Dan zeggen we volmondig: ja! Daar is een recht van verontrusting van Godswege. „Och dat mij iemand vleugelen als ener duive gave, ik zou haasten dat ik ontkwame van de drijvende wind, van de storm.”

We spraken over geloofsvleugels en gebedsvleugels van Christus' duif. Hebt u ze al van God begeerd en hebt u ze al van Hem verkregen? Het is de hoogste tijd. De storm is op komst en Gods volk zal de kracht van die stormwind gevoelig ervaren.

Het gaat om een veilig heenkomen, maar waar? In v. 17 lezen we van David: „Mij aangaande, ik zal tot God roepen en de Heere zal mij verlossen”.

Tot God roepen: Dán vliegt de duif op! Waarheen? Tot God, de God des heils. Hij wil tot een Redder wezen, dan heb ik geen gebrek, dan heb ik geen bezwaar te vrezen. Waarheen? Tot de God van het Woord en het Woord van de levende God in Christus. Dat Woord had David door wederbarende genade liefgekreken als vrucht van Christus' vleeswording, kruis, opstanding, hemelvaart en voorspraak.

Mag Gods levende kerk een veilig heenkomen zoeken? Jazeker, maar in de eerste plaats in de Middelaar: In Zijn gerechtigheid en opstandingskracht. Zulke heilige verlegenheid mag voor ons geen onbekende zaak zijn. Er hangt een eeuwig wel of wee van af.

De apostel Paulus schrijft in Rom. 10:6,7 over mensen die gerechtigheid zoeken. V. 6 De rechtvaardigheid die uit het geloof is spreekt aldus: Zeg niet in uw hart: Wie zal in de hemel opklimmen? Dat is: Christus van boven afbrengen. Of: Wie zal in de afgrond nederdalen? Dat is Christus uit de doden opbrengen. Maar wat zegt zij, n.l. die rechtvaardigheid die uit het geloof is? Zoek mij nergens anders dan in het Woord. Nabij u is het Woord, in uw mond, als belijdenis, en in uw hart als de Parel van grote waarde! De Vorst des levens.

Het Woord van een volkomen Zaligmaker: dat is de Rotssteen waarin de duif haar toevlucht zoekt en zal vinden.

Laat opsteken de stormwind van de wet, de zonde, de aanvechtingen en de wereld, die allen gelijke rechten belooft, behalve aan de levende duif van Christus.

Nabij u is het Woord. Wij behoeven niet aan wereldmijding te doen. De vleugels van het geloof en het gebed hebben kracht genoeg om een veilig heenkomen te zoeken in die Rotssteen Wiens werk volkomen is. Zijn werk is volmaakt en behoeft niet overgedaan te worden. Nabij u is het Woord. Het Woord dat spreekt van Zijn Borggerechtigheid en onverbreekbare opstandingskracht.

Het gaat om de Geestelijke verontrusting. De duif mag een veilig heenkomen zoeken, niet in een negatief conservatisme zoals ons weleens verweten wordt, maar in de levende Rotssteen van het Woord. Zonder die heilige verontrusting kan het niet. Zij wordt door God Zelf gewerkt én verholpen.

Dat biedt zulke zekerheid temidden van de stormwind dat David bij voorbaat al durfde te zingen in Ps. 56:4 (slot): „Gewis dan zal mijn wreevle vijand beven, en als ik roep, straks rugwaarts zijn gedreven, dit weet ik vast: God zal mij nooit begeven, niets maakt mijn ziel vervaard”.

Openingswoord gesproken op de
middagvergadering van de Bewaar het
Panddag te Sliedrecht, op zaterdag 17 april
1982,
door Ds. H.C. v.d. Ent

Wat of Wie heeft onze aandacht?

„En zie, Ik ben levend tot in alle
eeuwigheid. Amen.”

Openb. 1:18m.

Geliefde vrienden,

Wij zijn op deze dag bij vernieuwing samen-
gekomen, vergaderd rondom het Woord van
God. Dat is het Pand hetwelk God ons heeft

toebetrouwd en wat wij zuiver willen
bewaren en ook willen uitdragen.

De tekst die wij u hebben voorgelezen bestaat
maar uit enkele woorden. Doch ze zijn het
waard om er wat nader bij stil te staan. Ze zijn
aangehoord door de apostel Johannes. Dat is
een mens geweest van gelijk beweging, gelijk
wij allen zijn. Het was alleen de genade Gods,
die hem van velen onderscheidde. Een ieder
die geen vreemdeling van genade is, zal dit
moeten beamen.

Hij verkeerde, toen hij deze woorden hoorde,
op het eenzame eiland Patmos. Hij was
daarheen verbannen om „het woord Gods en
om de getuigenis van Jezus Christus” vs. 9.
Probeer u de omstandigheden eens in te
denken, waarin hij verkeerde. Hij was al op
hoge leeftijd gekomen. Volgens schriftver-
klaarders was het tegen het einde van de
eerste eeuw na de geboorte van Christus. Het
evangelie had voor een groot gedeelte reeds
de wereld overwonnen. In diverse plaatsen
waren er gemeenten gesticht. In klein Asië
waren er zelfs zeven. Zij worden in het eerste
hoofdstuk van de Openbaringen met name
genoemd. Doch de vijand had ook niet stil
gezet. Waar God zijn kerk bouwt, daar
bouwt de Satan altijd weer zijn kapel er
naast. Dit gevleugelde woord van Luther zien
wij bewaarheid altijd weer, ook toen het nog
niet door hem was uitgesproken. Want de
vervolgingen waren losgebroken. Al de
apostelen waren reeds de marteldood ge-
storven. Jeruzalem was door de vijand
verwoest. Het woord des Heeren was
daaraan vervuld, namelijk dat er niet één
steen op de andere zou worden gelaten. In de
gestichte gemeenten was het ook niet alles.
Als je brieven leest die vanuit de hemel aan
de gemeenten gezonden zijn, dan was het
overal wat. En Johannes was aan het eind
van zijn leven monddood gemaakt. Keizer
Domitianus had hem naar dat eenzame
eiland in de Aegeïsche Zee verbannen. Niets
dan het eentonige geluid van het klotsen der
golven bereikte zijn oren. Zo was het
uitwendig. En ik geloof dat er inwendig ook
iets van geleefd heeft in zijn ziel, want de
dichter van Psalm 42 deed zeggen: Daar Uw
golven, daar Uw baren, mijn benauwde ziel
vervaren.

Want alles wat er gebeurd was ging door zijn
denkensmoede hoofd. Hij was oud. Hij was
eenzaam. Hij was alleen overgebleven. In de
gemeenten ging het niet zoals het gaan moest
en zoals hij het zo gaarne wenste. Wat moest
er van terecht komen? Als Johannes rondom
zich keek was het allemaal maar somber
gesteld en de toekomst leek wel uitzichtloos.

Gij kunt u deze situatie wel voorstellen. Wij
leven in het einde van de twintigste eeuw. De
kerk is in die 20 eeuwen wereldwijd
uitgebreid. Denkt er alstublieft niet zo klein
ver. Want het houdt niet op buiten onze
grenzen. Het is nog minder besloten binnen
de kring van hen, die zich noemen: vrienden
van Bewaar het Pand. De kerk is overal. En
God gaat door om Zijn kerk te bouwen. Doch
ook nu is het de Satan die zijn best doet om de
komst van het koninkrijk Gods tegen te
houden. Denk maar aan de vervolgingen die
er in het buitenland gaande zijn. Van
achteren het ijzeren gordijn sippelen er
steeds berichten door, die ons een toestand
voor de aandacht brengen, zoals die in de
dagen van Johannes ook was. En daar waar
geen vervolging is, gelijk hier in ons land,
gaat de Satan ook door om zijn verwoestend
werk te verrichten. Datgene wat bijeen
behoort ligt hopeloos verdeeld. En datgene
wat onder één dak samenkomt, waar een
schijneenheid gevonden wordt, daar is het
ook niet alles. Het lust mij niet om overal op
in te gaan, daar heel veel dingen, die het
kerkelijke leven beroeren, heel veel mensen
niet raken. Men laat het gewoon aan zich
voorbijgaan. Ik wil alleen dit wel zeggen: Als
we rondom ons zien kan dezelfde gedachte
die we bij Johannes veronderstelden, ook in
ons hart oprijzen: Wat moet er van terecht-
komen? Het is gauw gezegd, en het wordt zo
vaak gezegd, mogelijk is het zelfs ook op deze
dag door deze en gene al voor de zoveelste
keer herhaald: Het ziet er maar donker uit!
Waar moet het toch naar toe? En dan komt de
verzuchting achteraan: Ik weet het niet
meer. Een ander zegt: Ik zie het niet meer
zitten. Gelukkig, zegt een derde, dat er nog
een Bewaar het Pand is. Daar kun je nog een
beetje adem halen. Het is alleen maar
jammer dat het maar twee keer per jaar is.
Doch laten wij u zeggen: Als het van de

Bewaar het Panders komen moet, laat dan
ook alle hoop maar varen. Want wat zouden
wij voortbrengen? Wat zouden wij recht-
zetten? Mensen, die het van zichzelf moeten
belijden, dat zij onbekwaam zijn tot enig goed
en geneigd tot alle kwaad.

We willen u daarom vandaag op een Ander
wijzen. Dat is Degene Die van Johannes de
aandacht vroeg. En Die is ook onze aandacht
waard. Het is de Heere Jezus Christus, Die op
de dag des Heeren in Zijn heerlijkheid aan
Johannes verscheen en tot hem zeide: „Zie,
Ik ben levend tot in alle eeuwigheid. Amen.”
Het is alsof de Heere met deze woorden tot
Johannes wilde zeggen: Tob niet! Tob nooit!
Want al is beneden alles donker, al lijkt alles
uitzichtloos, het is het niet. Want al zijn de
apostelen gestorven. Al zit jij gevangen, al
gaat het in de gemeenten niet naar wens, Ik
ben levend tot in alle eeuwigheid. Amen. Ik
ben de Koning van de kerk. Mij is gegeven
alle macht in de hemel en op de aarde. Ik
wandel tussen de zeven gouden kandelaren
en ik heb de zeven sterren in Mijn rechter-
hand. Ik ben de Eerste en ook ben Ik de
Laatste. Daarom kan het nooit mis gaan.
Daarom, Johannes, het hoofd omhoog en het
hart naar boven. Want als er van beneden
geen verwachting is, als je gelovig naar boven
kijkt, naar Mij kijkt, dan zul je begrijpen dat
geen ijdele zorg je van 't heilspoor moet doen
dwalen. Houdt door 't geloof het oog op God
gericht. Vertrouw op Hem, en de uitkomst
zal niet falen..... Want Ik ben levend tot
in alle eeuwigheid. Amen. Het is waar en
zeker. Twijfel niet. Het wordt je gezegd door
Hem Die niet liegen kan, door Hem, Die niet
zal laten varen het werk Zijner handen.
De aandacht van Johannes wordt door deze
woorden afgebracht van de omstandigheden
zoals deze zich aan hem voordeden, en zij
werd gericht op Hem, Die voor de uitkomst
Zelf instaat.

Johannes beleefde op het eiland Patmos een
ontmoetingsdag. Niet van vrienden maar
met de Heere, met Zijn Heere. En zo kon hij
weer verder. De Heere Zelf zou zorgen. Dat
heeft Hij Johannes getoond. Het ganse boek
openbaringen legt er getuigenis van af. En
het was Johannes genoeg. Hij geloofde!

Wat of Wie heeft onze aandacht?

Wij hebben vandaag ook onze ontmoetings-
dag. Het is groot als je vrienden ontmoeten
mag. Als je met elkander eensgeestes
spreken mag. We willen het niet voorbij zien.
Doch als het méér niet is, dan gaan we weer
even arm naar huis als dat we gekomen zijn.
Letterlijk misschien nog wel een paar gulden
armer. Doch als we nu op deze dag ook eens
afgebracht mochten worden van alles wat
verontrust, om te horen de stem van Hem,
Die alleen maar rust geven kan. Als we het
vandaag eens mochten horen, écht mochten
horen, met door de Heilige Geest geopende
oren: „En zie ik ben levend tot in alle
eeuwigheid. Amen”, wat zouden we dan
rustig naar huis kunnen gaan. Want dan
zouden we weten, echt weten dat het met de
kerk heus wel goed gaat, ook al denken wij
vaak dat het helemaal niet goed gaat. Want de
kerk is geen werk van mensen. Als dit het
geval was, dan was er al lang geen kerk meer
geweest. Doch de kerk is des Heeren werk.
En Hij houdt zijn kerk, Zijn werk in stand.
Daar is geen twijfel aan. Wat dan ook wisselt
of verandert, de Koning is levend tot in alle
eeuwigheid. Hij is het Hoofd. En als het
Hoofd is Hij Boven. En als het Hoofd Boven
is, kan het lichaam beneden niet vergaan. Al
zou zelfs het lichaam in de golven dreigen te
komen. Het is toch niet meer dan dreigen.....
Want de kerk komt niet om, doch komt wel
Boven, eeuwig Boven. Om dan geen mensen,
geen Bewaar het Panders, maar om eeuwig
God te loven. Daarom zij van Hem die levend
is tot in alle eeuwigheid onze verwachting,
vandaag en morgen en altijd. Dan staat Hij
voor de uitkomst in. Hij is de Eerste, Hij is ook
de Laatste

God is een toevlucht voor de Zijnen
Hun sterkt' als zij door droefheid kwijnen.
Zij werden steeds Zijn hulp gewaar.
In zielsbenauwdheid in gevaar.
Dies zal geen vrees ons doen bezwijken,
Schoon d'aard' uit hare plaats mocht
wijken,
Schoon 't hoogst gebergt', uit zijne steê
Verzet wierd in het hart der zee.

Ps. 46:1.

Wie dat gelooft, beleeft een ontmoetingsdag
met de Heere, onvergetelijk!

Welgelukzalig is het volk

4

Het laatste hoofdstuk van het boek van Van der Meiden is nu aan de orde. Het heet: Toepassing. Daar moeten we nog meer aandacht aan besteden. We nemen eerst een en ander over.

Levend portret

In dit laatste hoofdstuk willen wij een toepassing geven, zoals dat na een zware preek behoort te gebeuren. Met andere woorden: wat hebben we eraan, dat we dit allemaal weten? (...) De bedoeling was een levend portret te schetsen, zo gelijkend mogelijk. Wie het portret echter zelf schetst en er dan naar kijkt, blijft ontevreden. Niet alle trekken zijn voldoende geaccentueerd, sommige ontbreken zelfs. Enkele trekken zijn te zwaar aangezet. Sommige zwaren kunnen er zelfs bezwaar tegen maken dat ze zó getekend zijn. Men zou echter over driedimensionaal papier moeten beschikken om aan alle facetten en groepen recht te doen. Eén dimensie is onvoldoende om te laten zien, dat alle zwaren zó denken als in bepaalde passages misschien gesuggereerd werd. Nogmaals: men moet bijzonder genuanceerd oordelen als men spreekt over DE zwaren en vooral heden en toekomst sterk scheiden van het verleden. Men moet de bril van de geschiedenis, de volksaard, de sociale omstandigheden en zoveel andere beïnvloedende factoren op willen zetten vóór men oordeelt. Wie deze bril wil opzetten vindt, naar wij hopen, trekken van gelijkenis in het portret. Hij ontdekt meer. Hij ziet dat deze mensen met deze opvattingen samen met ons, de toeschouwers, op weg zijn naar een nieuwe wereld en voorshands in deze wereld en in deze tijd samen met ons maatregelen moeten nemen om de samenleving leefbaar te maken. Zij horen bij ons, als onvervreemdbaar volksdeel, als mede-

mensen die recht hebben op ons respect, méér dan op een ietwat ongezonde belangstelling, uit sensatiezucht geboren.

De nieuwe tijd.

Men behoeft geen profeet te zijn, wanneer men stelt dat de zwaren op korte termijn te kampen krijgen met aanvallen op hun leer en leven, zoals zij die nooit hebben gekend. Deze aanvallen komen van buitenaf en van binnenuit.

Van der Meiden noemt dan de democratisering van het onderwijs, het vakonderwijs, de massamedia (radio en t.v.) de verkeerswegen, de verandering van het werk, het verdwijnen van oude beroepen.

Bewustwording.

Er is een ander verschijnsel, dat eigenlijk diametraal lijkt te staan tegenover hetgeen hiervóór is opgesomd. Het is zonder meer duidelijk dat de rechtse flank van de Nederlandse orthodoxie groeit. Relatief en absoluut. Vooral de kleinere Kerken hebben de wind mee. Maar wat meer zegt: er is een samenwerking aan het groeien tussen deze mensen, die allerlei vruchten heeft afgeworpen.

Van der Meiden wijst op de samenwerking op het gebied van de scholen, van de politiek, van de zending, van de publiciteit. Ook in 't „toogdagwezen” zit een groei. Daarbij worden ook onze toogdagen genoemd.

De oorzaken van de bloei -zo gaat Van der Meiden verder- zijn wel duidelijk dacht ik. Er is het al eerder genoemde dreigen van de afval, het binnendringen van de wereld, het gezamenlijke belang bij verweer tegen de wereld. Er is ook een toenemende belangstelling voor en behoefte aan prediking die zich op het persoonlijke leven richt. Men moet er wat aan hebben. (...) Velen kunnen de vlucht van modern denken en handelen niet meemaken, niet herkennen. Ze beleven liever opnieuw de dagen van weleer, keren liever terug naar het „oud vertrouwen”. Stellig is ook een aspect de verrechtsing in de samenleving. Zware dominees willen de dingen nog wel eens bij de naam noemen: de gemakzucht, de overdreven sociale verzekeringen, de luiheid van de jeugd en de lange haren, de verruwing van de zeden, de losbandigheid, de misdaad die niet gestraft wordt.

Theologie, religie.

Geen wonder dat de zwaren zich met hand en tand verzetten tegen de nieuwe theologie om het even of het de God-is-dood-theologie is, of de leer van de neo-marxistische christenen. Maar ze wordt op de kansels genoemd en in de eigen bladen beschreven. Men wordt er dus wel degelijk mee geconfronteerd. Een permanente negatie ervan wekt nieuwsgierigheid. Des te gevaarlijker is de confrontatie met de moderne theologie, omdat de fundamenteën onder de zware leer smal zijn en zo nauw met elkaar verbonden. Bezwijkt de éne pijler, dan komt er een scheur in de andere! (...) Die scheuren zijn niet meer te pleisteren. Een óm-denken zal plaats moeten vinden over de totale breedte en diepte van het theologische en ethische veld. (...)

De Kerk zal in de zware streken ongetwijfeld steeds meer aan betekenis als informatrice en gezagsdraagster van eeuwige waarden inboeten. Er is nog zeer veel traditionele kerkgang en men behoeft dat niet negatief te beoordelen. Wel moet men zich afvragen of een meer existentiële prediking die voor de harde „wereldse” feiten plaatst en zich afwendt van de „ich-haftichheit” de Kerken niet zou ontvolken. Is er in het willen aanhoren van de eeuwige verdoemende woorden niet een soort masochisme te ontdekken; een behoefte aan het „lekker-dood, enge-verschrikkelijke”, gecombineerd met een soort „rituele drift”, om waarheden te „verwerklijken” door ze steeds weer op te dreunen en aan te horen? Een, overigens vrij comfortabele ritus van zelfkastijding? Op de Kerken in onze zware streken zal steeds meer een beroep gedaan worden zich te engageren, zich bereid te verklaren ook mee te denken over de onvoorstelbare problemen waarvoor de wereld staat. Dat beroep doen de situaties in het dorp of de streek. Dat beroep doen de jongeren op hun leiders. Het afzweren van die vragen zal de zware Kerken in het getto drijven. De zware Kerken zullen langzaam-aan moeten luisteren naar de oproep, dat het niet alleen om de ziel van de mens gaat, maar om de eis, dat er een wereld zal zijn waarop gerechtigheid en vrede wonen zullen. Om hen tot dat luisteren te brengen, is er iets

anders nodig dan dogmatische polemiek, of ethisch twistgesprek.

Enkele vragen.

Onder 7 zegt Van der Meiden:

De verwereldlijking neemt toe. Hoe groot het verzet ook is in zware kringen, men zal de vermaakindustrie en de massamedia niet buiten de deur houden (...). Ook de sport ruikt op onder de zware jeugd. Ik schat dat het nog een jaar of vijf zal duren, maar dan heeft ook het „Reformatisch Dagblad” zijn sportpagina-probleem.

Dit stond ook al in de vierde druk, want de 5e is gelijk aan de vorige. Die verscheen in 1976, dus zes jaar geleden. De voorspelling van de schrijver is niet uitgekomen. We kunnen hem de verzekering geven, dat deze zaak bij het R.D. nog nooit aan de orde is geweest.

Wat Van der Meiden onder 8 schrijft moeten we overnemen:

Een erg belangrijk aspect: hoe lang zullen de zwaren **waarheidsclaims** nog kunnen waarmaken? Het moet toch tot hen doordringen dat de waarheid Gods geen exclusieve bezitters op aarde kent. Het is wel eens vreemd te ervaren, dat zij, die op de majesteit en „afstandelijkheid” van God zo'n nadruk leggen, zo gemakkelijk spreken over onvervreembare waarheden die zij alleen in eigendom hebben. Het is trouwens een familietrek: de meeste gereformeerde denominaties hebben in woord en geschrift beleden de enige ware Kerk te zijn -dat doen de zwaren niet- of de enige juiste uitleg van belijdenisgeschriften en bijbel te bezitten. Langzaam moet toch het besef doordringen dat die geopenbaarde waarheden kennelijk voor zeer verschillende uitleg en opvatting vatbaar zijn en dat de rijke verscheidenheid in die openbaring geen verdeeldheid, maar verwondering en vreugde moet oproepen. Hier zit een van de kernzaken in het leven van de zwaren: er is geen waarheid dan de hunne, de rest is afdwaling, ketterij, „godsdiens”, zonde en wereld.

Van der Meiden schrijft verder een pleidooi voor communicatie.

In een laatste artikel willen we hem laten spreken voor het houden van zijn pleidooi. Daarna willen we een en ander als antwoord op het boek zeggen.

B.

MBUMA ZENDINGS DAG UTRECHT

De 19e zendingsdag van de
Ned. Stichting Mbuma-zending
wordt D.V. gehouden op

vrijdag 30 april 1982

in de Julianahal van de Kon. Ned.
Jaarbeurs.

Aanvang 10.30 uur.

Sprekers:

's Morgens (10.30 - 12.30 uur)

Ds. C. Smits, Giessendam

Zendeling-dokter James

A. Tallach van de zendingspost te
Mbuma

Ds. S. de Jong, Katwijk aan Zee

Pauze

's Middags 14.00 - 16.00 uur)

Ds. W. Kamp, Grafhorst

L.M.P. Scholten, Capelle a.d. IJssel

Ds. F. Mallan, Rhenen

Vóór en na de vergadering en tijdens de pauze is er gelegenheid om kennissen te ontmoeten en de kramen van de dameskransen en boekhandelaren te bezoeken.

Ruime parkeerterreinen enz. zijn beschikbaar. Om het parkeren te bevorderen verdient het aanbeveling om een letter Z op de voorruit der auto's aan te brengen, welk voor dit doel in ons maandblad zal worden afgedrukt.

De Ned. Stichting ondersteunt het geestelijk en medisch zendingswerk van de Vrije Presb. Kerk van Schotland. Deze kerk werkt reeds meer dan 70 jaren in Zimbabwe (Rhodesië) en mocht tijdens de oorlogstoestand haar werk voortzetten, uitgenomen het ziekenhuis te Mbuma, hetwelk thans is heropend.

Ook zijn er nieuwe kerkjes in aanbouw.

De aanvragen om bijstand komen steeds weer binnen.

Penningmeester Mbuma-zending, Putten, Giro 16 18 570.

Toezending van het in kleuren geill. maandblad der Stichting aanvragen bij Secr. Mbuma-zending, postbus 649, 1200 AP Hilversum.

Zendingsbusjes en materiaal voor scholen e.a. aanvragen bij:
de heer H.J. Veenema, Laarderweg 214, 1403 RK Bussum. Tel. 02159 - 15115.

Voor de jeugd

Het Zonnekind 32

Beste jongelui!

„Doch hij gaf zijn vader en zijn moeder niet te kennen wat hij gedaan had. En hij kwam af en sprak tot de vrouw; en zij beviel in Simsons ogen”.

Richt. 14:6b en 7.

Na het doden van de leeuw is Simson weer tot zijn ouders teruggekeerd.

Daar was heel wat gebeurd, waar zijn ouders niets van wisten.

Nu ik dat zo schrijf ga ik natuurlijk weer van alles denken. Want het komt zo menigmaal voor dat jongens en meisjes langere of kortere tijd onder de ogen van hun ouders vandaan zijn. En dan kunnen er heel wat dingen gebeuren waar de ouders niets van weten. Niet dat er dan altijd leeuwen en beren verslagen worden. Dat heeft David in zijn leven ook eens mogen doen. Hij legt daaromtrent verantwoording af tegenover Saul. Je kunt dat lezen in 1 Sam. 17:34-36: „Toen zeide David tot Saul: UW knecht weidde de schapen van zijn vader, en daar kwam een leeuw en een beer, en nam een schaap van de kudde weg; en ik ging uit, hem na, en ik sloeg hem, en redde het uit zijn mond; toen hij tegen mij opstond, zo vatte ik hem bij zijn baard, en sloeg hem en doodde hem; uw knecht heeft zo de leeuw als de beer verslagen; also zal ook deze onbesneden filistijn zijn, gelijk een van die, omdat hij de slagorden van de levende God gehoond heeft.”

David had dus ook met de filistijnen te doen. Hij stond in zekere zin in dezelfde verhouding tegenover hen als Simson. Hij heeft die leeuw en die beer ook niet in eigen kracht verslagen, doch in des HEEREN kracht.

Dat was voor David ook een oefening. Door deze daad mocht ook hij beleven: „Zonder Mij kunt gij niets doen”.

In 's HEEREN kracht kunnen dus leeuwen en beren verslagen worden.

Doch, zoals gezegd, ik geloof niet dat jullie altijd leeuwen en beren verslaan als jullie

onder het oog van de ouders vandaan zijn. Ik ben wel bang dat menigeen van jullie door leeuwen en beren verslagen worden. Ik hoor echter iemand protesteren, die zegt: Hoe komt u daarbij? Ik ben nog nooit een leeuw of een beer tegengekomen. Je kunt hem dan natuurlijk ook niet verslaan. Ik kan jullie reactie begrijpen. Want leeuwen en beren zul je in Nederland in letterlijke zin niet gauw op de weg tegenkomen. Maar daar zijn ook nog andere leeuwen en beren op de weg dan letterlijke. Ik bedoel het nu in figuurlijke zin. En dan zijn leeuwen en beren toch heel gevaarlijke beesten, des te meer omdat je ze met het natuurlijke oog niet ziet. Ik denk nog steeds aan de Satan, die altijd rondgaat als een briesende leeuw, zoekende wie hij zou mogen verslinden. Dat je hem niet ziet, komt omdat hij vaak als een wolf in schaapskleren rondgaat. De bijbel zegt dat hij menigmaal zich laat zien als „een engel des lichts”. Hij lijkt dan zo mooi en is toch zo gevaarlijk. Hij loert op alle hoeken. Dat wil met andere woorden zeggen: De verleiding tot zondigen is er altijd. En dan juist als je onder het oog van vader en moeder vandaan bent. Je kunt dan door een leeuw of een beer, dat is dan dus de verzoeking tot zondigen, overvallen worden.

Velen trappen er dan in en vallen in de zonde. Zij zijn dan een prooi van die helse leeuw geworden. men heeft dan de leeuw niet verslagen, maar is er zelf door verslagen. Nu zullen jullie wel begrijpen wat ik bedoel. Het is mogelijk tot waarschuwing voor deze of gene beschreven. Weest altijd op uw hoede. Waakt en bidt, opdat gij niet in verzoeking komt. Zo heeft de Heere Jezus het Zelf eens gezegd. En niemand zal dan durven zeggen, dat dit overbodig gezegd is. Neem er goede nota van.

De ouders van Simson wisten niet wat er gebeurd was. Hij gaf het hen ook niet te kennen. Hier lag wel een verleiding voor hem om juist dit nu wel te kennen te geven. Want dat men een leeuw verslaat is geen alledaags werk. Dat is echt wel iets bijzonders. Hij had, hoe zijn jonge mensen nu eenmaal, het met veel ophef kunnen vertellen. „Vader en moeder, **IK** heb een leeuw verslagen. Hij kwam brullende op mij af, maar ik was helemaal niet bang. Ik greep hem bij z'n muil enz.” Jullie kunnen dan zelf het verhaal wel afmaken. Hij had minstens kunnen denken met deze daad veel eer te zullen oogsten. Doch hij gaf het zijn ouders niet te kennen.

Waarom hij dit niet gedaan heeft, ik weet het niet. We kunnen hier gemakkelijk gissen. En gissen doet ook weer gemakkelijk missen. Doch het lijkt mij niet onmogelijk dat Simson op de terugweg naar zijn ouders nog eens nagedacht heeft over al hetgeen gebeurd was. En dat hij er stil van geworden is. Dat hij beseftte: De Heere heeft mij geholpen. Als de Heere niet bij mij geweest was, hij zou mij levend verslonden hebben.

Verder geloof ik wel met zekerheid te kunnen zeggen, dat hij in zijn zwijgen geleid is door de Heilige Geest. De Geest des HEEREN had hem kracht gegeven om die leeuw te verslaan. De Geest des HEEREN gaf hem ook kracht om van zijn daden te zwijgen. Of om het nog anders te zeggen: Om met Gods werk niet zelf de man te worden.

Wie zichzelf kent en van het werk des HEEREN in zijn leven geen vreemdeling is, weet dat ook dit gevaar groot is. Er worden veel wonderen verteld, niet om er God groot mee te maken, maar om er zelf de man of de vrouw door te worden, de jongen of het meisje. Want de hoogmoed is elk mens van nature aangeboren. En de hoogmoed komt voor de val, doch de nederigheid gaat voor de eer. Het is een dubbele genade als men met grote genade, die men van de Heere heeft ontvangen, een klein, nederig mens mag blijven.

Geestes leiding is onder alle omstandigheden nodig. Dat is datgene wat ik met het bovenstaande maar zeggen wil. Neem het ter harte en trekt er lering uit.

„Doch hij gaf zijn vader en zijn moeder niet te kennen wat hij gedaan had”. Ik ga er van uit dat er jonge mensen zijn die dit met spanning lezen. En dan kunnen zulke jonge mensen wel eens heel lastige vragen stellen. Ik merk dat wel eens op catechisatie. Het lijkt soms of ze helemaal niet luisteren en dan ineens komen ze voor de dag met een vraag, waar je als dominee echt wel even mee zit. Zo ook hier! Iemand kan vragen: Als Simson het niet vertelde, zouden zijn ouders het dan niet

hebben gezien? Want met een leeuw vechten, daar kom je toch moeilijk „zonder kleerscheuren” van af? Zouden er geen bloedvlekken op zijn kleren hebben gezeten? Wat is hierop uw antwoord? Ja, wat moet ik nu zeggen. Ik geloof dat wat jullie vragen allemaal mogelijk is. Doch ik kan het toch wel een beetje begrijpen, dat als zijn ouders bloedsporen op zijn kleren zouden hebben gezien, dat zij er dan toch maar niet naar hebben gevraagd. Want zij kenden hun kind. Zij hadden er grote verwachtingen van. Maar dat kind had toch ook weer zijn eigen aard. En dan was Simson een jongen, waar je niet altijd alles tegen zeggen kon.

Want alle waarschuwingen die ze hem gegeven hadden met dat filistinse meisje waren ook al in geen goede aarde gevallen. Hij wist op bepaalde punten heel goed wat hij wilde. Zie nog maar eens naar het laatste deel van vs. 3: „Neem mij die, want ze is bevallig in mijn ogen”. En als ze dan nu op weg waren naar die familie, leek het hen het beste, om het nog maar niet erger te maken, dat ze maar niet te veel aan hun kind vroegen. Dit acht ik een mogelijke verklaring op jullie vragen. Het is door alles heen toch ook weer heel menselijk en begrijpelijk. En er zullen ongetwijfeld ouders zijn die er in kunnen komen, als zijn namelijk kinderen hebben met een bepaalde gebruiksaanwijzing.

„En hij kwam af en sprak tot de vrouw; en zij beviel in Simsons ogen”.

Na het gebeurde onderweg waren ze spoedig op de plaats van bestemming aangekomen. Simson sprak met de vrouw. Het was een nadere kennismaking. Wij zouden zeggen, daar zij hem beviel in zijne ogen, hij verloofde er mee. Die ouders hebben dat contact gezien en ik kan mij niet voorstellen dat zij ook in de ogen van die ouders zo bevallen is. Toen Simson met die boodschap thuis kwam, was het allemaal nog zo ver. Doch nu moesten zij de werkelijkheid onder de ogen zien. En dan wordt het altijd weer anders. Want het was en bleef een heidin, één van dat onbesneden volk. En daar ging nu hun kind mee af. Wat moest het worden? Zij konden in de toekomst niet kijken. Ze wisten des HEEREN wegen niet. Ik geloof dat, toen zij na die kennismaking weer huiswaarts zijn gekeerd, Manoah tot zijn vrouw gezegd zal hebben: Vrouw, we hebben véél te bidden. Dat is het enige wat we nog voor ons kind kunnen doen.

Zulke ouders zullen er zeker ook onder mijn lezers zijn, die in dergelijke omstandigheden het niet verder kunnen brengen, dan tot elkander zeggen: We hebben veel voor onze kinderen te bidden. Gelukkig als men als ouders, met onbegrepen wegen, waarop men vaak geleid wordt, een Adres mag kennen waar men met zijn noden heen kan. Want de HEERE wil gebeden zijn, onder alle omstandigheden, ook wat betreft onze kinderen. Jullie aller vriend,

Ds. H.C.v.d. Ent.

BOEKBESPREKING

Het christelijke gezin
door Ds. M. Pronk
Uitgeverij Kool b.v., postbus 177,
3900 AD Veenendaal

Het eerste deel van dit boek is verschenen. De bedoeling is dat er nog een tweede deel komt. Daarvoor heeft de schrijver nog vele onderwerpen te behandelen, zoals Gezin en de kerk, doop, belijdenis, avondmaal, school enz.

In het verschenen deel gaat het over het christelijk gezin en vreemdelingschap, de heilige huwelijke staat, de gezinsvorming en de inenting, verdeeld over 6 hoofdstukken. Binnen enkele weken zag al de derde druk 't licht. Dit zegt wel, dat er naar dit boek is uitgezien. Er zijn wel meer boeken over het christelijke gezin, maar het boek van Ds. Pronk neemt wel een eigen plaats in.

Met belangstelling hebben we er kennis van genomen. In het algemeen kunnen we met de inhoud instemmen. Er staat veel in waar we principieel gezien gelijk over denken. Uit dien hoofde is een hartelijke aanbeveling van dit boek wel op zijn plaats. Juist in onze tijd is het van groot belang, dat een schriftuurlijk geluid wordt gehoord.

Wil dat nu zeggen, dat we helemaal geen opmerkingen hebben? Neen, dat niet. We willen een en ander naar voren brengen. Op blz. 22 komt een definitie voor van een

christelijk gezin: Een christelijk gezin is een gezin, dat leeft onder uiterlijke openbaring van het verbond. Dat klinkt weinig positief. Ook wat er verder staat. Of een gezin in de rechte zin een christelijk gezin mag heten moet aan Gods Woord getoetst worden, dat Woord biedt ons de normen. Die had de schrijver naar voren moeten brengen. We willen daarmee niet beweren, dat de schrijver niet duidelijk is ten opzichte van dit punt. We zijn het wel met elkaar eens als het gaat om de norm. Als deze echter voortdurend naar voren gebracht was zou alles veel positiever naar voren gekomen zijn.

Ds. Pronk schrijft op dezelfde bladzijde ook, dat een christelijk gezin onder de uitwendige betrekking tot het verbond staat en dat het wel mag leven onder de uitwendige bediening van het verbond. We vinden op blz. 22 dus de uitdrukkingen: uiterlijke openbaring van het verbond, uitwendige betrekking tot het verbond en uitwendige bediening van het verbond. We zouden kunnen vragen wat deze uitdrukkingen betekenen.

Ze brachten mij in herinnering wat Prof. P.J.M. de Bruin schrijft in een woord vooraf bij de tweede druk van zijn boekje over het formulier van de kinderdoop. Hij schrijft daarin dat na het verschijnen van de eerste druk het werk van prof. W. Bouwman over het kerkrecht verscheen, waarin wordt gezegd, dat hij „een uitwendig verbond” leert. Prof. de Bruin schrijft, dat de lezers van „Het Doopsformulier” bij het lezen van deze tweede druk overtuigd zullen zijn, dat hij daarin vals beschuldigd werd. Hij vervolgt dan:

Ik leer geen uitwendig verbond, evenmin als

Stichting „Reformatische Hulpactie Woord en Daad”

Het comité Rotterdam van bovenvermelde stichting hoopt op D.V. woensdag 28 april a.s. een koor en samenzangavond te beleggen in de Oude Kerk aan de Aelbrechtskolk. Medewerking aan deze avond zal worden verleend door:

Chr. Gem: Koor van de Geref. Gem. „Deo Juvante” o.l.v. Adriaan Verhoef
Bram den Braber: bariton
Geert Bierling: orgel

De avond zal geopend en gesloten worden door Ds. W.H. van Kooten, Ned. Herv. predikant te Rotterdam-Terbregge. De heer T.M. Hofman te Slidrecht, theologisch kandidaat van de Chr. Geref. Kerken, hoopt een meditatie uit te spreken.

De aanvang is om 20.00 uur; de kerkdeuren gaan open om 19.30 uur. De toegang is vrij. Iedereen is van harte welkom.

HET COMITÉ

JOHANNUS

Hét elektronische orgel
voor klassieke muziek.

OPUS 18

JOHANNUS orgel
vanaf f 6.500,-.

Dealer van o.a.: JOHANNES, VISCOUNT, OMEGAN. Komt u eens geheel vrijblijvend deze orgels beluisteren en bespelen. Ook kunt u de 4-kanalen akoestiek beluisteren.

- * Landelijke service
- * Hoge inruil
- * Franco thuis door heel Nederland
- * Gaarne telefonische afspraak

nie. deij
VIANEN
Orgels

Voorstraat 89
Tel. 03473-76170

onze Catechismus dit doet, doch wel een tweërlei inzijn in het verbond. Zij die de beloften des verbonds niet door het geloof omhelzen en het verbond niet inwilligen, zijn slechts uitwendig in het verbond. Die de eisen door het geloof omhelzen zijn inwendig en wezenlijk in het verbond. Gelijk Ds. H. de Cock reeds schreef: „De heiligheid van de kinderen des verbonds is over het geheel geen inklevende heiligheid of lidmaatschap, steunende op de wedergeboorte, maar een betrekkelijke verbondsheiligheid en lidmaatschap, gelijk daarvan gesproken wordt in 1 Cor. 7:14, Ezech. 16:20; 23:37, enz. niet met uitsluiting echter, maar met insluiting van de ware heiligheid en het ware lidmaatschap, voortkomende uit Gods krachtdadige toegestane genade.”

Laten we blijven bij wat Prof. de Bruin hier voorhoudt.

Op blz. 64 zegt Ds. Pronk dat Ds. Joh. Jansen geschreven heeft, dat de overheid in 1848 de huwelijksluiting aan zich trok. Dat jaartal is niet juist.

De schrijver behandelt een gedeelte van het (oude) huwelijksformulier. Op blz. 75 keurt hij het dragen van een witte trouwjapon af. Dat is natuurlijk zijn goed recht. Dat is een persoonlijk gevoelen, waar velen mee zullen instemmen, maar dat anderen niet met hem zullen delen.

Een belangrijk gedeelte van het boek is gewijd aan de vraag of inenting geoorloofd is. De schrijver keurt inenting beslist af. Hij zoekt daarvoor bewijzen uit Gods Woord, dat is juist. In het kort gezegd komt het hierop

neer dat Ds. Pronk hierin ziet een ingrijpen in de voorzienigheid Gods. We kunnen hem daarin volgen. Een andere vraag is natuurlijk of zij die een ander standpunt innemen daarin fout zijn. We hebben enkele jaren geleden in ons blad een gedeelte overgenomen van een artikel in de Saambinder van de hand van Drs. A. Vergunst. Deze had zelf bezwaar tegen de inenting en grondde dat op Gods Woord. Toch liet hij ruimte voor een andere opvatting op grond van datzelfde Woord. Hij wees op de verschillende handelwijze van Ezra en Nehemia. Ds. Pronk verklaart dit verschil in handelen uit het feit dat de een wel en de ander niet in staatsdienst was. Maar was dat verschil er werkelijk?

Ds. Pronk wijst er terecht op, dat Naomi en haar gezin niet naar Moab hadden mogen gaan. Daar zullen we het allen over eens zijn. Maar we lezen in 2 Koningen 8 van een bevel dat de Sunamitische vrouw krijgt: Maak u op en ga heen, gij en uw huisgezin en verkeer als vreemdeling, waar gij verkeren kunt, want de HEERE heeft een honger geroepen, die ook in het land zeven jaren komen zal. De vrouw ging naar het woord van de man Gods en verkeerde zeven jaren in het land der Filistijnen.

Zou dit ons nog niet wat hebben te zeggen? Het is bekend dat in Schotland een ander standpunt wordt ingenomen. Het zou goed geweest zijn, wanneer de schrijver daar melding van had gemaakt en dat standpunt kritisch bekeken had.

We willen persoonlijk niets afdoen van het standpunt dat de schrijver inneemt, maar we

moeten er toch oog voor hebben, dat anderen ook op grond van Gods Woord een ander inzicht gekregen hebben.

Nu willen we nog een algemene opmerking maken. De schrijver legt er vele malen de nadruk op, dat wedergeboorte nodig is en wat de Heere aan Zijn volk leert. Dan alleen kan er sprake zijn van een goed christelijk gezin. Velen zullen dat mogelijk als een pluspunt zien. Toch vragen we ons af, of de bedoeling van de schrijver niet meer tot haar recht gekomen was, wanneer hij de stof wat anders opgebouwd had. Het gaat om het christelijk gezin. Dat moet beantwoorden aan de eisen van Gods Woord. Daar wezen we in het begin van deze recensie al op. Een echt christelijk gezin is er alleen wanneer er bij aanvang en voortgang is het werk van de Heilige Geest. Dat zijn we wel met elkaar eens. Naar onze mening zou dit indringender overgekomen zijn, wanneer de schrijver niet telkens tussen zijn betoog, maar in een afzonderlijk hoofdstuk dit uitgediept had en dat liefst in het begin en dan vandaaruit de verschillende facetten besproken had. Dan komen wij allen in ons persoonlijk en in ons gezinsleven onder de toets van Gods Woord. En welk christelijk gezin kan dan voor de Heere bestaan?

Met belangstelling zien we uit naar het tweede deel.

Het deel dat verschenen is telt ruim 200 blz. en kost f 24,95.

B.

ALLE BEGRIP TE BOVEN (92)

22. In Castle Pulverbach (2).

Aan deze weg woonden Rebecca Hughes en Margaret Roberts, wier man van beroep smid was en er een kruidenierszaak op nahield. Margaret was een vriendelijke, godvrezende buurvrouw voor Rebecca, die op haar sterfbed tegen haar zei: „Ik heb u jarenlang gade geslagen, niemand kan zeggen hoe ik u gadegeslagen heb. Ik voelde zo zeker, dat u iets echts had, iets waar je bij kon sterven. O, ik weet dat godsdienst een zeer verborgen werk is, het moet het werk van God zijn en niet het werk van mensen. Wat kan ik nu op mijn sterfbed doen?

Niets. Niets.” Rebecca zei ook: „Herinner je je, dat Mr. Bourne eens tegen mij zei: Kom binnen Rebecca! en deze drie woorden bemoedigden mij mezelf niet af te snijden. Ik ben het nooit vergeten.” Ze was aangegaan bij het huis waar Mr. Bourne voor een of andere zaak was toen ze merkte, dat een paar mensen op uitnodiging naar de huiselijke gebeden gekomen waren, had zij geprobeerd weg te glippen. Rebecca zei, dat alles wat ze verlangde was de genade van de Heere Jezus Christus te vinden en zij vond die op een zeer liefelijke wijze en zij getuigde aan haar dochter, dat zij haar Verlosser tweemaal gezien had op een morgen, en niets meer verlangde dan dat Hij Zijn armen om haar heen zou slaan en zeggen: „Heden zult gij met Mij in het Paradijs zijn”, wat haar gegund werd. En zo was Rebecca's merklap voltooid. (Zie hoofdstuk 3).

Het huis van de dames Gilpin was hoogopgetrokken van gele stenen en dubbelbreed, een bijgebouw van een oud boerenhuis, Castle Farm. Het gazon glooide naar beneden naar een koetspad, dat met een bocht naar de stallen liep en een hoge muur scheidde van de boerderij, maar het betegelde erf achter was de ingang van de oude boerderij met haar stallen, pomp en schuur. Het was nu voor de dames een groot genot om hen uit te nodigen, die zij om de zaak van het Evangelie hoogachtten.

Gedurende de eerste paar jaren die Mr. Maydwell het ambt uitoefende werden er nog samenkomsten in Wrenthall gehouden, waar zo nu en dan een brief van Mr. Bourne, gericht aan „het kleine gezelschap samenkomend ten huize van Mrs. Morris” voorgelezen werd. Mr. Maydwell, hoewel een zwakke man, was in staat de gemeente samen te houden in de lijn van het onderwijs van Mr. Bourne en we zien dat weldra de bijeenkomsten in Churton huis gehouden werden. Het is mogelijk dat deze maatregel genomen is tijdens een ziekte, waardoor hij niet in staat was om naar Wrenthall te lopen. Hier kwamen zijn broer William uit Hertford, Mr. Frederick Tyron, Bernard, natuurlijk, en Mr. Yeomans van Leicester preken. Mr. Yeomans was lid geweest van de gemeente van Mr. Huntington in Londen, tot de dood van die goede man, waarna hij naar Birmingham vertrok en als leerbereider een leerhandel begon. In 1838 was hij naar Leicester verhuisd en mogelijk werd hij diaken bij Mr. Chamberlain. Hij was een groot vriend van Mr. Thomas Nunn, wiens Brieven hij in die tijd uitgaf.

„Van tijd tot tijd bezocht hij zijn vrienden in Pulverbach”, schrijft zijn biograaf, „waar hij kennis maakte met Sukey Harley, met wie hij een aangename geestelijke eenheid gevoelde. Hij was zeer verheugd over haar gesprekken en zij gaf blijk van werkelijke geestelijke vereniging met hem. Terwijl

hij daar was leidde hij de diensten in Churton huis en ontving hij veel liefde van de vrienden daar, vooral van de dames Gilpin, die hem te logeren hadden. Ze verlangden dat hij zich als predikant in hun midden zou vestigen, zodat ze konden profiteren van zijn bediening, maar hij voelde zich genoodzaakt om te bedanken. Hij was zeventig jaar oud en ook al bedroefde hij zich over de hoogmoedige staat van sommigen in de gemeente van Leicester, die na de dood van Mr. Chamberlain vervoerd leken door de bloemrijke betogen van uitgenodigde predikanten en zich zelfs genoodzaakt gevoelde om te bedanken als diaken, hij durfde toch de plaats waar de Heere hem gebracht had niet te verlaten. Gedurende verscheiden jaren leidde hij wekelijks een gebedssamenkomst in zijn eigen huis en legde hij de Schriften uit aan hem die hen trouw bleven. Hij maakte zich nuttig door de zieken te bezoeken en zei, dat hij er troost en profijt in vond.”

Dit was zijn brief aan de gemeente van Pulverbach in september 1850.

„Door de genade en de voorzienigheid des Heeren kwam ik veilig thuis. Toen ik in Shewsbury in de trein stapte, was mijn geest verbroken, eerst omdat ik aan de goede vrienden dacht die ik verlaten had en de zoete gemeenschap die ik ondervonden had, toen wij met u en al de vrienden samen waren. De Heere was mij nabij in mijn uitgaan en in mijn ingaan. Er waren in Pulverbach geen bittere gedachten door ijdel gezelschap of door ijdele praat, maar heel anders, een zoete herinnering aan Christelijke vrienden en hun heilige gesprekken en de gemeenschap van de Heilige Geest, die er onder hen is. Dit is wat John Bunyan noemt „de heerlijkheid van de wereld”. In Zijn Tempel spreekt iedereen van Zijn heerlijkheid, de heerlijkheid van God in het aangezicht van de Heere Jezus Christus, voorzover de Geest de ondervinding en de uiting daarvan geeft. Hij geeft genade in mate, er zijn kleine kinderen, jonge mannen en vaders. Al Zijn onderwijs is tot profijt bevonden, maar alles, als er nauwkeurig op gelet wordt, leidt tot vernedering.”

Mr. Bourne was nu niet vrij om lange bezoeken af te leggen ten koste van zijn herderschap te Sutton Coldfield, maar hij werd in 1851 bewogen om een zeer kort bezoek af te leggen. „De mensen daar uitten zo'n verlangen om mij nog eenmaal te zien”, zegt hij, „dat ik niet kon weigeren.” (Mr. Bourne kon nu van de nieuwe treinen gebruik maken die Birmingham met de omliggende plaatsen verbond.) „Ik betrouwde mijn weg aan de Heere toe en het behaagde Hem mij Zijn goedkeuring en zorg te tonen en terwijl ik alleen was in de wachtkamer van het station te Shewsbury, verootmoedigde Hij mijn geest en deed Hij mij gevoelen hoe groot en goed het is om de zegen te hebben van zo'n Vriend in ons uit en in ons ingaan. Al was ik daar maar vier dagen, toch preekte ik tweemaal en mijn ochtendlezingen werden net zo druk bezocht als de predikaties, zodat ik in de week acht keer gepreikt en 120 mijl gereisd heb, maar door de genade van God keerde ik weer, zonder de minste vermoeidheid en ik merkte dat de mensen hier blij waren mij weer veilig terug te zien.”

Aan Mercy (zijn gastvrouw die keer) schreef hij: „Ik heb een grote liefde voor de mensen in Pulverbach en bewonder de echtheid van die goddelijke kracht, die de harten van zovelen daar geraakt heeft.